

**Deuteronomius
was een Tutsi met
Rwandese ouders,
maar geboren en
getogen in Uganda.
Hij was nooit in Rwanda
geweest toen zijn vader
hem er na de genocide
van 1994 heenstuurde
om zich er namens
de familie te vestigen.**

Aan het bijbelse boek waarnaar Deuteronomius was vernoemd, dat over ballingschap en thuiskeer gaat, mogen we aannemen dat de familie deze bestemming voor de zoon al langer in gedachten had.

De genocide op de Rwandese Tutsi-bevolking was weken eerder beëindigd door een Tutsileger dat vanuit het noorden was binnengevallen en dat het Hutuleger en een groot deel van de Hutubevolking over de zuidelijke grenzen had weggejaagd. Een miljoen Rwandezen waren gesneuveld of vermoord en bijna drie miljoen van de oorspronkelijk zeven miljoen Rwandezen gevlucht.

Achter het Tutsileger aan trok een stroom toeristen Rwanda binnen. Tenminste, daar leken ze op, door de videocamera's die ze meedroegen. Het waren de Rwandese Tutsi's die in een veel eerdere fase van de oorlog, in 1959, door Hutu's waren verbannen. Veel Tutsi's hadden deel uit gemaakt van Rwanda's gegoede klasse van politici en zakenlieden. Hun ballingschap hadden ze dan ook niet doorgebracht in UNHCR-tentenkampen, maar in mooie hui-

* Mw. L. Polman is freelance journalist en auteur van 'Ik Zag twee beren, over de 'achterkant' van de VN-vredesmissies.

De Cosby

L. Polman*

zen in Nairobi en Kampala, of in Parijs, New York en Brussel.

Ze waren teruggekomen om te kijken wat er over was van het beoefende vaderland. Het was niet genoeg om hun nieuwe leven in het buitenland voor op te geven, maar veel families besloten om toch vast een of twee kinderen in Rwanda te stationeren, als voetjes tussen de deur in geval van je-weet-maar-nooit.

Alleen al op hoofdstad Kigali daalden ruim een half miljoen van deze jongelui neer. Gemiddelde leeftijd: 20-25 jaar en met niks te doen, want werk was er niet. Velen van hen waren nooit eerder in Afrika geweest en ze snakten naar de MacDonalds, de disco's en de bioscopen thuis. Hun verdriet werd alleen verzacht doordat veel van hun vrienden ook naar Rwanda waren gestuurd.

Deuteronomius, Deo voor zijn vrienden, was een van die kids. Zijn vader, ooit minister in Rwanda, had hem naar de stukgesloten universiteitsstad Butare gezonden. Daar had Deo zich de kapperszaak van een verjaagde Hutu toegeëigend. 'Black & White Unisex Hair Salon' stond op de gevel. Deo had daar

Show

zelf ' & Modern Videotheque' achter gekalkt.

'Die videotheek open ik als die achterlijke boeren hier eindelijk video-apparaten ontdekken,' schamperde hij, terwijl op straat zo'n boertje voorbij sjokte met een houten handploeg over zijn schouders. Deo en zijn vrienden voelden zich gedumpte in het donkere Afrika van de 19-de eeuw, zonder elektriciteit en zonder doktoren, behalve die in een kliniek van Artsen zonder Grenzen, maar die hadden geen tijd voor de griepjes en zere vingers van deze jongelui. In de Unisex Hair Salon, temidden van Deo's vrienden, welopgevoede, flitsend geklede kinderen van succesvolle zwarte ouders, waande ik me soms in een aflevering van de Cosby Show. De kids verveelden zich te pletter. Butare's universiteit opende de poorten alleen even als weer eens een buitenlandse vrijwilliger was aangewaaid om een paar colleges te geven. Dan renden er meteen 4000 studenten op af.

De genocide kenden de jongelui uitsluitend van CNN en net als wij begrepen ze niet hoe mensen elkaar dat allemaal hadden kunnen aandoen. Om de doden, die op veel plekken in Rwanda nog op straat

lagen, rouwden ze niet, want ze hadden ze niet gekend. Het waren op z'n best verre ooms en tantes geweest.

De jongelui in Deo's kapperszaak kwamen terug in mijn herinnering, toen ik hoorde over de totale demografische *make-over* die Darfur dezer dagen ondergaat. De 'ethnische schoonmaak' van de Sudanese provincie is bijna voltooid en de vrijgekomen bewonersplekken worden door nieuwelingen ingenomen. In juni jl. bevestigden VN-onderzoekers dat in slechts twee maanden tijd tenminste 75.000 ethnische Arabieren uit andere delen van Sudan en uit buurlanden Niger en Tsjaad Darfur zijn binnengestroomd. Veel meer schijnen met hun hele hebben en houden, tot en met kuddes kamelen en geiten aan toe, onderweg te zijn. Men worden leeggejaagde huizen van de oorspronkelijke Darfuri's toegewezen; ze krijgen het Sudanese staatsburgerschap er gratis bij.

Nederland overweegt een veldhospitaal te sturen. Spelen wij in deze Darfurse variant van de Cosby Show dan de rol van de Artsen zonder Grenzen, of is dit toch een heel ander drama dan dat van de Rwandezen?

BERICHT UIT AFRIKA